

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri İle Evde Eğitim Hizmetlerinin Yürütülmesi Sürecinde Karşılaştıkları Güçlükler

The Specialized Competencies of Special Education Teachers and the Challenges They Face in the Implementation of Home Education Services

Turan BAŞKONUŞ¹ 

Gönderim: 30/11/2024

Düzeltilme: 22/12/2024

Kabul: 28/12/2024

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, özel eğitim öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri ile evde eğitim hizmetlerinin yürütülmesi sürecinde karşılaştıkları güçlüklerin ilgili literatür doğrultusunda ayrıntılı bir şekilde incelenmesidir. Evde eğitim hizmetlerinin başarısı, öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programlarını hazırlama ve uygulama süreçlerindeki yeterliklerine büyük ölçüde bağlıdır. Ancak, bu süreçte öğretmenler, sınırlı kaynaklar ve materyallerle çalışma zorunluluğu, bireysel farklılıklara uygun stratejiler geliştirmedeki zorluklar gibi bir dizi sorunla karşılaşmaktadır. Bu faktörler, evde eğitim hizmetlerinin etkinliğini önemli ölçüde sınırlamakta ve öğrencilerin öğrenme süreçlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca, öğretmenlerin ailelerle etkili bir iletişim kurma konusundaki sıkıntıları, evde eğitim hizmetlerinin verimliliğini azaltan temel sorunlardan biridir. Bu durum, öğretmenlerin ailelerle iş birliğini artırma ve onları sürece dahil etme çabalarını zorlaştırmaktadır. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin mesleki yeterliklerini artıracak eğitim fırsatlarının eksikliği de evde eğitim sürecindeki diğer önemli bir problem olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, evde eğitim hizmetlerinin daha etkili hale gelmesi için öğretmenlerin mesleki gelişimlerine destek verilmesi, iş birliğinin güçlendirilmesi ve eğitim materyalleri gibi kaynakların artırılması gerektiği öneri olarak sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim öğretmeni, özel alan yeterlikleri, evde eğitim hizmeti.

¹ Doçent Doktor, Bandırma Onyedi, Eylül Üniversitesi, tbaskonus@bandirma.edu.tr

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine in detail the challenges faced by special education teachers in the implementation of home education services within the framework of their specialized competencies, based on the relevant literature. The success of home education services largely depends on teachers' competencies in preparing and implementing individualized education programs (IEPs). However, during this process, teachers face a range of issues, including the necessity of working with limited resources and materials and difficulties in developing strategies tailored to individual differences. These factors significantly limit the effectiveness of home education services and negatively impact students' learning processes. Moreover, teachers' challenges in establishing effective communication with families represent a fundamental issue that reduces the efficiency of home education services. This situation complicates teachers' efforts to enhance collaboration with families and involve them actively in the process. Additionally, the lack of professional development opportunities to improve teachers' competencies stands out as another significant problem in the home education process. In this context, it is proposed that home education services can be made more effective by supporting teachers' professional development, strengthening collaboration between teachers and families, and increasing resources such as educational materials.

Keywords: Special education teacher, specialized competencies, home education services.

Önerilen atıf: Başkonuş, T. (2024). Özel eğitim öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri ile evde eğitim hizmetlerinin yürütülmesi sürecinde karşılaştıkları güçlükler. *Uluslararası Psiko-Sosyal Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 175-189.

GİRİŞ

Özel eğitim, bireylerin özel gereksinimlerini karşılamak amacıyla sağlanan eğitim hizmetleri alanıdır (Birkan, 2002). Bu bağlamda, özel eğitim öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programlarını (BEP) uygulama becerileri, eğitim süreçlerinin etkili bir şekilde yürütülmesi için büyük önem taşır (Osher & Osher, 2002; Minke & Anderson, 2005; Park vd., 2011; Fallon & Mueller, 2017; Topçuoğlu vd., 2023). Son yıllarda özel eğitim hizmetleri arasında önemli bir yer tutan evde eğitim, özellikle pandemi dönemiyle birlikte daha da büyük bir önem kazanmıştır. Evde eğitim, çeşitli nedenlerle (sağlık sorunları, sosyal uyum zorlukları vb.) geleneksel okul ortamından uzak kalan bireylerin eğitim süreçlerine devam edebilmeleri için bir alternatif çözüm olarak ortaya çıkmıştır (Çalışoğlu & Tanışır, 2018; Dayı vd., 2022; Bahşi vd., 2022). Özel eğitim öğretmenlerinin evde eğitim hizmetlerini yürütürken karşılaştıkları zorluklar bu sürecin etkililiğini ciddi şekilde etkilemektedir. Araştırmalar, öğretmenlerin yeterliklerinin öğrencilerin başarısını doğrudan etkilediğini göstermektedir (Smith vd., 2014). Ancak özel eğitim öğretmenlerinin, öğrencilerin bireysel gereksinimlerini tam olarak anlayıp bu doğrultuda uygun eğitim stratejileri geliştirme konusunda yeterli donanımına sahip olmadıkları görülmektedir. Bu eksiklik, öğretmenlerin sınırlı kaynaklar ve eğitim materyalleri ile etkili bir şekilde çalışma becerilerini azaltmakta ve dolayısıyla öğrencilerin öğrenme süreçlerini olumsuz etkilemektedir (Balçın vd., 2019; Öpengin, 2021; Başar & Gündüz, 2022).

Aileler ve eğitimciler arasındaki iş birliğinin eksikliği de evde eğitim sürecinde karşılaşılan bir diğer sorundur. Ailelerin eğitim süreçlerine katılımı öğrencilerin akademik başarıları üzerinde belirleyici bir etkiye sahipken, öğretmenlerin bu iş birliğini etkili bir şekilde sağlamaları gerekmektedir (Hornby & Lafaele, 2011). Ancak çoğu zaman öğretmenler ile aileler arasındaki iletişim kopukluğu öğrenme süreçlerini olumsuz yönde etkilemekte ve öğrencilerin gelişimini sınırlamaktadır (Baumgart vd., 1991; Pavri & Monda-Amaya, 2001; Lane vd., 2004; Maleki vd., 2019; Banković vd., 2023).

Özel eğitim öğretmenlerinin özel alan yeterlikleriyle evde eğitim hizmetlerini yürütme sürecinde karşılaştıkları zorluklar yalnızca öğretmenler için değil, öğrenciler ve aileleri için de ciddi zorluklara neden olmaktadır. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı özel eğitim öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri ile evde eğitim hizmetlerinin yürütülmesi sürecinde karşılaştıkları güçlüklerin ilgili literatür kapsamında incelenmesidir. Bu araştırma sonuçları ile özel eğitim öğretmenlerinin karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmek için pratik öneriler ve çözümler sunmayı amaçlamaktadır.

ÖĞRETMEN YETERLİK ALANLARI

Özel eğitim öğretmenlerinin yeterlik alanları, özel gereksinimli bireylere etkili bir şekilde eğitim vermek için gerekli bilgi, beceri ve tutumları içerir. Bu yeterlikler,

pedagojik bilgi, özel eğitim alanında uzmanlık, iletişim becerileri ve değerlendirme becerileri gibi çeşitli boyutları içerir.

Özel eğitim öğretmenleri farklı öğrenme stilleri ve ihtiyaçları olan bireylerle çalışacakları için, pedagojik bilgiye derinlemesine hakim olmalıdırlar (Coladarcı & Breton, 1997). Bu bağlamda, eğitim felsefeleri ve teorileri, öğretim stratejileri ve farklı öğretim yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmaları kritik öneme sahiptir. Vygotsky'nin sosyal öğrenme teorisi ve Piaget'nin bilişsel gelişim teorisi, öğretmenlerin bireylerin gelişim süreçlerini anlamalarına yardımcı olması açısından önemli görülmektedir (Michaels & McDermott, 2003; Shepherd vd., 2016; Byrd & Alexander, 2020). Özel eğitim öğretmenlerinin, özel gereksinimli bireylerin eğitiminde kendilerini geliştirmeleri gerekir. Bu alanda, otizm spektrum bozukluğu, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu gibi belirli durumların yönetimi ve desteği konusunda uzmanlaşmaları gerekir. Odom vd. (2005), Cook & Cook (2013), Mason-Williams vd. (2015) özel eğitim öğretmenlerinin bu alandaki bilgilerini sürekli güncellemeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, BEP hazırlama ve uygulama becerisi öğretmenlerin en önemli yeterlikleri arasındadır (Yılmaz & Batu, 2016). Özel eğitim öğretmenleri, bireylerin ve ailelerinin ihtiyaçlarını anlayabilmek için etkili iletişim becerilerine sahip olmalıdır (Özyürek, 2008).

Öğretmenlerin, bireylerin kendilerini ifade edemediği veya zorluk çektiği durumlarda alternatif iletişim yöntemleri geliştirmesi önemlidir (Nunes, 2008). Özel eğitim öğretmenleri, öğrencilerin öğrenme durumlarını ve ihtiyaçlarını değerlendirmek için çeşitli yöntemler kullanmak zorundadır (Rasmussen & Kis, 2018). Standart testler, gözlem ve materyal analizleri, öğretmenlerin öğrencilerin ilerlemesi hakkında bilgi edinmelerini sağlar. Değerlendirme süreci yalnızca öğrencilerin akademik başarılarını değil aynı zamanda sosyal ve duygusal gelişimlerini de içermelidir (Ysseldyke & Thurlow, 1984; Pierangelo & Giuliani, 2002; Galloway vd., 2013; Gillies, 2014). Özel eğitim alanındaki bilgi ve uygulamalar hızla değiştiğinden, öğretmenlerin sürekli olarak mesleki gelişim fırsatlarına katılmaları ve kendilerini bu alanda geliştirmeleri gerekmektedir. Çeşitli seminerler, atölyeler ve lisansüstü programlar, öğretmenlerin bilgilerini güncelleyerek mesleki yeterliklerini artırmalarına ve böylece öğrencilerine en yüksek kalitede eğitim sunmalarına yardımcı olabilir (Heward, 2018).

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri

Özel eğitim öğretmenlerinin eğitim sisteminde belirli bir yere sahip olmaları ve bireylerin ihtiyaçlarına uygun hizmet sunabilmeleri için özel alan yeterliklerine sahip olmaları büyük önem taşımaktadır. Özel alan yeterlikleri, öğretmenlerin öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını belirlemelerini ve bu ihtiyaçlara yönelik etkili öğretim yöntem ve stratejileri geliştirmelerini sağlar. Bu bağlamda özel eğitim öğretmenlerinin sahip olması gereken özel alan yeterlikleri, mesleki bilgi, beceri ve tutumların yanı sıra farklı öğrenme stillerine uygun öğretim yaklaşımlarını da içermektedir.

Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri, çeşitli alanlarda kapsamlı bir bilgi birikimini gerektirmektedir. Öncelikle özel eğitim alanında güncel teorik ve pratik bilgiye sahip olmaları esastır (Özyürek, 2008). Bu BEP hazırlama, izleme ve değerlendirme süreçlerinde yeterlik kazanmaları, bu öğretmenlerin etkili hizmet sunabilmeleri için gereklidir (Ayanoğlu & Erdoğan, 2019; Şahin & Akdağ, 2023). Ayrıca öğretmenlerin zihinsel yetersizlik, gelişimsel bozukluklar ve öğrenme güçlüğü gibi özel gereksinimli bireylerin özel özelliklerini tanıyabilmeleri, eğitim süreçlerini etkili bir şekilde yürütebilmeleri için kritik öneme sahiptir (Quigney, 2009). Duygusal ve davranışsal bozuklukları olan öğrencilerle çalışırken öğretmenlerin empati, iletişim becerileri ve kriz yönetimi gibi sosyal yeterliklere de sahip olması gerekir (Boe vd., 2007). Bu beceriler, öğretmenlerin sadece öğretim sürecinin etkinliğini artırmak için değil, aynı zamanda öğrenciler ve ailelerle sağlıklı bir iletişim ortamı yaratmak için de önemlidir (Seferoğlu, 2004; Özyürek, 2008; Şimşek & Şahin, 2023). Bu nedenle, özel eğitim öğretmenleri öğrencilerinin psikososyal gelişimini desteklemek için psikolojik ve sosyolojik bilgilere de hâkim olmalıdır.

Özel eğitim öğretmenlerinin teknoloji ve materyal kullanımındaki yeterlikleri de dikkate alınmalıdır. Günümüzde teknolojinin eğitimdeki rolü artmaktadır ve öğretmenlerin dijital araçları etkili bir şekilde kullanabilmeleri gerekmektedir (Yılmaz & Toker, 2022). Özellikle özel gereksinimli öğrencilerin farklı öğrenme stilleri ve teknolojik araçların kullanımı, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasında kritik bir öneme sahiptir (Yüksel & Adıgüzel, 2012; Kaya & Yılayaz, 2013; Tatlı & Akbulut, 2017; Ermiş vd., 2018). Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki gelişimleri de bu yeterliklerin etkin bir şekilde sürdürülmesi için büyük önem taşımaktadır (Akay & Gürgür, 2018). Eğitim bilimleri ve özel eğitim alanındaki güncel araştırmaları takip etmek, sürekli mesleki gelişim için önemlidir (Baumgart vd., 1991; Pavri & Monda-Amaya, 2001; Lane vd., 2004; Maleki vd., 2019; Banković vd., 2023). Mesleki gelişim programlarına katılım, öğretmenlerin bilgi ve becerilerini güncelleyerek eğitim hizmetlerinin kalitesini iyileştirmelerine olanak tanır. Uluslararası çalışmalar da özel eğitim öğretmenlerinin yeterlikleri hakkında önemli bulgular sağlamaktadır. Al-Zoubi & Rahman (2011), Theeb vd. (2014), Rodriguez & Abocejo (2018) ve Majoko (2019), özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin artırılmasının öğrencilerin akademik başarısını olumlu yönde etkilediğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte öğretmen eğitimi ve sürekli gelişim programlarının öğretmenlerin yeterliklerini güçlendireceği belirtilmektedir (Papi, 2018; Byrd & Alexander, 2020; Francois, 2020),

Özel Gereksinimli Çocuklar İçin Evde Eğitim Hizmetleri

Özel gereksinimli çocuklar, bireysel öğrenme güçlükleri, fiziksel yetersizlikler, duysal kayıplar ve gelişimsel bozukluklar gibi çeşitli nedenlerle geleneksel eğitim ortamlarında zorluklar yaşayabilirler (Winter, 1994; Dash, 2018). Bu bağlamda, evde eğitim hizmetleri bu çocukların gelişimini desteklemek ve eğitim süreçlerini mümkün olduğunca verimli hale getirmek için önemli bir alternatif sunmaktadır. Evde eğitim,

bireyin gelişimsel ihtiyaçlarına özel olarak tasarlanmış bir eğitim modelidir ve çocuğun aile ortamında daha tanıdık ve rahat bir ortamda eğitim almasını sağlar (Webster-Stratton, 1993; Cooley & McAllister, 2004; Hristovska & Jovanova-Mitkovska, 2010; Tzivinikou & Papoutsaki, 2016).

Evde eğitim hizmetleri bireyselleştirilmiş bir yaklaşımı benimser ve hedeflerin çocuğun özel gereksinimlerine uygun olarak belirlenmesini sağlar. Bu süreçte özel eğitim öğretmenlerinin rollerinden bir tanesi de bu hedeflerin belirlenmesi ve uygulanmasıdır (Cheng, 2018; Hurlbutt, 2012). Özel eğitim öğretmenleri, öğrencinin gelişim düzeyini dikkatlice değerlendirerek BEP hazırlar. BEP'in amacı öğrencinin güçlü yanlarını ve ihtiyaçlarını belirlemek, uygun stratejileri ve kaynakları seçmek ve böylece eğitimin etkinliğini artırmaktır (Winter, 1994; Palawat& May, 2012; Cochran-Smith & Dudley-Marling, 2012; Banerjee&Guiberson, 2012).

Belirli nedenler ile okul ortamında alınamayan eğitimin evde verilmeye çalışılmasının eksikli olan yanlarının yanında çocuk için faydalı olan bir çok özellikleri de bulunmaktadır. Çocuğun ihtiyacı olan performansına yönelik esnek bir program uygulanması, ardından buna uygun değerlendirmelerin yapılabilmesi evde eğitim uygulamalarına yönelik yapılan çalışmaların önemini arttırdığı düşünülmektedir. Özel gereksinimli çocukların eğitimi, bireysel ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesi gereken karmaşık bir süreci içerir. Bu çocukların potansiyellerini en üst düzeyde gerçekleştirebilmeleri için eğitim ortamlarının esnek ve destekleyici olması gerekmektedir. Evde eğitim, bu noktada önemli bir alternatif sunar. Evde eğitim, özel gereksinimli çocukların bireysel öğrenme ihtiyaçlarına daha uygun bir ortam sunabilir. (Turnbull, 1995).

Evde eğitim hizmetlerinin sağlanmasındaki en büyük zorluklardan biri, öğretmen ve aile arasında etkili bir iletişim kurmaktır (Carlson, 2020). Aileler çocuklarının eğitim süreçlerine aktif olarak katılırken, öğretmenler ailelerin eğitim konusunda farkındalığını artırmak için gerekli bilgileri sağlamalıdır. Bu, öğrenci motivasyonunu ve katılımını artırmada önemli bir rol oynar (Brantlinger, 1991). Ancak bazı durumlarda, ailelerin eğitim bilgisi sınırlı olabileceğinden, özel eğitim öğretmenlerinin bu konuda rehberlik sağlaması büyük önem taşır (Bateman & Bateman, 2014). Evde eğitim programlarını başarılı bir şekilde uygulamak için, öğretmenlerin bilgilerini sürekli olarak güncellemeleri, yenilikçi pedagojik yaklaşımları benimsemeleri ve ihtiyaç duyulan kaynakları sağlamaları gerekir (Davis, 2018).

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN EVDE EĞİTİM HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİ SÜRECİNDE KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER

Özel eğitim öğretmenleri evde eğitim hizmetlerini yürütürken çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorluklar öğretmenlerin mesleki yeterlikleri, aileyle iletişim, öğrenci motivasyonu ve fiziksel koşullar gibi bir dizi faktörden kaynaklanmaktadır (Hurlbutt, 2012; Raghul, 2021). Öncelikle özel eğitim öğretmenlerinin mesleki

yeterlikleri önemli bir faktördür. Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde farklı yöntem ve stratejileri kullanabilme becerisi öğretmenin uzmanlık alanına bağlıdır. Ancak bazı öğretmenler yeterli eğitim almamış olabilir veya alandaki son gelişmelerden haberdar olmayabilir. Bu durum eğitim süreçlerinin kalitesini düşürmekte ve öğretmenlerin yetersiz hissetmelerine neden olmaktadır (Carroll vd., 2003; DiPaola vd., 2004; Billingsley, 2004; Hernandez, 2013).

Aileyle etkili iletişim, evde eğitim süreçlerinin başarısı için kritik öneme sahiptir. Ancak bazı ailelerin eğitim konularında yeterli düzeyde bilgiye sahip olmamaları öğretmenlerin işini daha da zorlaştırır. Ailelerin öğretim yöntemleri ve eğitim hedefleri hakkında bilgi eksikliği, öğrencilerin evdeki eğitimine aktif olarak katılmalarını engelleyebilir. Farklı aile dinamikleri ve kültürel faktörler öğretmenler için ek iletişim zorlukları yaratabilir (Burke, 2012; Goldman & Burke, 2017; Spear vd., 2022). Bu nedenle, öğretmenler aileleri eğitmek ve onlarla etkili bir iş birliği geliştirmek için ekstra çaba sarf etmelidir.

Öğrenci motivasyonu evde eğitim süreçlerinin bir diğer önemli bileşenidir. Özel gereksinimli öğrencilerin geleneksel eğitim ortamlarında motivasyonel kaynaklardan yoksun olması evde eğitimde zorluklara neden olabilir. Öğretmenler öğrencilerin ilgi alanlarını dikkate alarak uygun etkinlikler tasarlasalar da bazı öğrenciler motivasyonsuz kalabilir (Ryan & Deci, 2000). Bu durumda öğretmenlerin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun etkinlikler geliştirmeleri büyük önem taşır. Ancak bu sürecin karmaşıklığı öğretmenler için ek bir stres kaynağı olabilir. Fiziksel koşullar da evde eğitim hizmetlerinin uygulanmasında önemli rol oynar (Lewallen, 2015). Özellikle ev eğitimi ortamının uygunsuzluğu fiziksel ve duygusal öğrenme koşullarını olumsuz etkileyebilir. Sınırlı alan, dikkat dağınık unsurlar ve uygun eğitim materyallerinin eksikliği gibi öğeler öğretmenlerin etkili bir eğitim süreci yürütmesini zorlaştırmaktadır (Lindsay, 2003; Kauffman & 2020; Lopatynska vd., 2022; Kenny vd., 2023). Öğrencinin ihtiyaçlarına uygun eğitim ortamı oluşturmak için gerekli kaynak ve mekânların sınırlı olması öğretmenler açısından önemli bir sorun olabilmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Özel eğitim öğretmenlerinin yeterlik alanları pedagojik bilgi, özel eğitimde uzmanlık, iletişim becerileri, değerlendirme becerileri ve sürekli mesleki gelişim başlıkları altında toplanabilir. Bu alanlardaki yeterlikler öğretmenlerin özel gereksinimli bireylerle etkili bir şekilde çalışabilmeleri için en önemli unsurlardır. Öğretmenlerin bu becerileri geliştirerek hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli katkılarda bulunabilecekleri unutulmamalıdır. Özel eğitim öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri sadece eğitim alanında değil aynı zamanda öğrenci merkezli yaklaşımların bütünleştirilmesi açısından da hayati öneme sahiptir. Bireylerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarmak için gerekli bilgi, beceri ve tutumların kazanılması özel eğitim uygulamalarının etkinliği açısından temel bir unsurdur. Evde eğitim hizmetlerinin sürdürülebilirliği, ailelerin eğitim süreçlerine aktif katılımını ve öğretmenlerin mesleki

yeterliklerini gerektirir. Özel eğitim öğretmenleri aileleri bilgilendirerek ve destekleyerek evde eğitim sürecinin etkinliğini artırabilir. Bu durum, özel gereksinimli çocukların eğitiminde olumlu sonuçlar doğuracak ve topluma daha iyi uyum sağlamalarına yardımcı olacaktır. Özel eğitim öğretmenleri evde eğitim hizmetlerini yürütürken birçok bilişsel, sosyal ve duygusal zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Ancak bu zorlukların aşılması, özel gereksinimli çocukların eğitiminde daha etkili yöntemlerin geliştirilmesi ve ailelerle iş birliğinin güçlendirilmesiyle mümkün olacaktır.

Bu çalışmanın sonuçları, özel eğitim öğretmenlerinin özel alan yeterlikleriyle evde eğitim hizmetlerini yürütme sürecinde birçok zorlukla karşılaştığını ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin, öğrencilerin bireysel gereksinimlerini karşılamak için gerekli bilgi ve becerilerden yoksun olmaları evde eğitimin etkililiğini olumsuz yönde etkilemektedir (Smith vd., 2014; Topçuoğlu vd., 2023). Özellikle eğitim materyallerinin eksikliği BEP'in etkili bir şekilde uygulanmasını zorlaştırmakta ve öğrencilerin öğrenme süreçlerini sınırlamaktadır (Balçın vd., 2019; Öpengin, 2021; Başar & Gündüz, 2022). Ailelerle işbirliği yapmanın zorluğu da önemli bir engel oluşturmaktadır. Yapılan çalışmalar, aile katılımının artırılmasının öğrencilerin akademik başarısını artırdığını göstermektedir (Hornby & Lafaele, 2011; Çalışoğlu & Tanışır, 2018; Dayı vd., 2022; Bahşi vd., 2022). Ancak öğretmenler, ailelerin eğitim sürecine yeterli katılımını sağlamada zorluk çekmektedir ve bu durum öğrencilerin genel gelişimini olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda ailelerle öğretmenlerin işbirliğini artırmaya yönelik bir takım yeniliklerin yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Evde eğitim hizmetlerinin yalnızca akademik başarıyı değil aynı zamanda sosyal ve duygusal gelişimi de kapsaması gerektiği önemli bir husustur. Ancak öğretmenlerin sosyal beceriler konusunda yeterli eğitim almamaları, öğretim süreçlerinde karşılaşılan bir diğer zorluktur (Baumgart vd., 1991; Pavri & Monda-Amaya, 2001; Lane vd., 2004; Maleki vd., 2019; Sakellariou vd., 2019; Jacob vd., 2022; Banković vd., 2023; Klefbeck, 2023). Bu nedenle, özel eğitim öğretmenlerinin sosyal becerilerini geliştirmek için sürekli mesleki gelişim programları uygulanmalıdır.

Sonuç olarak, özel eğitim öğretmenlerinin karşılaştığı zorluklar, evde eğitim hizmetlerinin etkinliğini azaltmakta ve öğrencilerin başarısını olumsuz etkilemektedir. Daha etkili eğitim uygulamaları için sistematik bir iyileştirme sürecine ihtiyaç vardır. Öğretmenlerin niteliklerini artırmak, ailelerle işbirliğini güçlendirmek ve öğretmen-öğrenci ilişkisini dinamik hale getirmek evde eğitim hizmetlerinin kalitesini artıracak uygulamalar olarak ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akay, E., & Gürgür, H. (2018). Kaynaştırma uygulamalarında destek özel eğitim hizmeti sunan öğretmenin mesleki gelişimi: Mentörlük. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 9-36.
- Al-Zoubi, S. M., & Rahman, M. S. B. A. (2011). The effects of a training program in improving instructional competencies for special education teachers in Jordan. *Educational Research*, 2(3), 1021-1030.
- Ayanoğlu, Ç., & Erdoğan, D. G. (2019). Okul yöneticilerinin özel gereksinimli öğrencilere bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlanması/uygulanması hakkındaki görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(4), 677-706.
- Bahşi, M., Utku, E. D. B., Güreş, F., Arısoy, A., İnan, S., Makinist, İ., & Üstündağ, S. (2022). Kaynaştırma eğitiminde okul yönetimi ve aile işbirliği. *Journal of Anatolian Education Research*, 6, 36-44.
- Balçın, M. D., Coştu, F., & Mertoğlu, H. (2019). Bireyselleştirilmiş öğretim planı hazırlama becerisine sahip farklı branşlardaki öğretmen adaylarının kaynaştırma uygulamaları hakkındaki görüşleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1194-1217.
- Banerjee, R., & Guiberson, M. (2012). Evaluating young children from culturally and linguistically diverse backgrounds for special education services. *Young Exceptional Children*, 15(1), 33-45.
- Banković, S., Brojčin, B., VasilevskaPetrovska, I., & Antonijević, M. (2023). Social skills critical for success in elementary school: Teachers and special educators' perspective. *Journal of Health and Rehabilitation Sciences*, 2(1), 16-25.
- Başar, A. Y., & Gündüz, Y. (2022). COVID-19 pandemi sürecinde özel gereksinimli öğrencilerin uzaktan eğitim yaşantılarına ilişkin öğretmenlerin ve ailelerin görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 643-662.
- Bateman, D. F., & Bateman, C. F. (2014). A principal's guide to special education. Council for Exceptional Children.
- Baumgart, D., Filler, J., & Askvig, B. A. (1991). Perceived importance of social skills: A survey of teachers, parents, and other professionals. *The Journal of Special Education*, 25(2), 236-251.
- Billingsley, B. S. (2004). Promoting teacher quality and retention in special education. *Journal of Learning Disabilities*, 37(5), 370-376.
- Birkan, B. (2002). Erken özel eğitim hizmetleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 3(02).
- Boe, E. E., Shin, S., & Cook, L. H. (2007). Does teacher preparation matter for beginning teachers in either special or general education?. *The journal of special*

education, 41(3), 158-170.

- Brantlinger, E. (1991). Home-school partnerships that benefit children with special needs. *The Elementary School Journal, 91(3), 249-259.*
- Burke, M. M. (2012). Examining family involvement in regular and special education: Lessons to be learned for both sides. *International review of research in developmental disabilities, 43 (187-218).*
- Byrd, D. R., & Alexander, M. (2020). Investigating special education teachers' knowledge and skills: Preparing general teacher preparation for professional development. *Journal of Pedagogical Research, 4(2), 72-82.*
- Carlson, J. F. (2020). Context and regulation of homeschooling: Issues, evidence, and assessment practices. *School Psychology, 35(1), 10.*
- Carroll, A., Forlin, C., & Jobling, A. (2003). The impact of teacher training in special education on the attitudes of Australian preservice general educators towards people with disabilities. *Teacher education quarterly, 30(3), 65-79.*
- Cheng, A., Tuchman, S., & Wolf, P. J. (2018). Homeschool parents and satisfaction with special education services. In *Homeschooling in the 21st Century* (pp. 144-161). Routledge.
- Cochran-Smith, M., & Dudley-Marling, C. (2012). Diversity in teacher education and special education: The issues that divide. *Journal of Teacher Education, 63(4), 237-244.*
- Coladarci, T., & Breton, W. A. (1997). Teacher efficacy, supervision, and the special education resource-room teacher. *The Journal of Educational Research, 90(4), 230-239.*
- Cook, B. G., & Cook, S. C. (2013). Unraveling evidence-based practices in special education. *The Journal of Special Education, 47(2), 71-82.*
- Cooley, W. C., & McAllister, J. W. (2004). Building medical homes: improvement strategies in primary care for children with special health care needs. *Pediatrics, 113 (Supplement_4), 1499-1506.*
- Çalışoğlu, M., & Tanışır, S. N. (2018). İlkokullarda kaynaştırma eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(2), 21-45.*
- Dash, N. (2018). Problems and challenges of inclusive education for students with special needs. *Online International Interdisciplinary Research Journal, 8(1), 155-162.*
- Davis, K. (2018). Technology in special education: Opportunities and challenges. *Journal of Special Education Technology, 33(2), 67-73.*
- Dayı, E., Ataman, S., & Köşretiş, B. (2022). Özel gereksinimli bireylerin eğitsel tanılama ve değerlendirme sürecinde iş birliği: Aile deneyimleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 42(3), 2663-2693.*

- DiPaola, M., Tschannen-Moran, M., & Walther-Thomas, C. (2004). School principals and special education: Creating the context for academic success. *Focus on Exceptional Children, 37*(1), 1-10.
- Ermış, U. F., Sarıtepeci, M., & Çakır, H. (2018). Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin öğretim teknolojileri standartları öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi: Amasya ili örneği. *Eğitim Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi, 3*(1), 1-9.
- Fallon, L. M., & Mueller, M. R. (2017). Culturally responsive wraparound supports: Collaborating with families to promote students' behavior regulation across settings. *Contemporary School Psychology, 21*, 201-210.
- Francois, J. (2020). Teaching beliefs and their relationship to professional development in special education teachers. *Educational Considerations, 45*(3), 4.
- Galloway, D. M., Armstrong, D., & Tomlinson, S. (2013). *The assessment of special educational needs: Whose problem*. Routledge.
- Gillies, R. M. (2014). The role of assessment in informing interventions for students with special education needs. *International Journal of Disability. Development and Education, 61*(1), 1-5.
- Goldman, S. E., & Burke, M. M. (2017). The effectiveness of interventions to increase parent involvement in special education: A systematic literature review and meta-analysis. *Exceptionality, 25*(2), 97-115.
- Hernandez, S. J. (2013). Collaboration in Special Education: Its History, Evolution, and Critical Factors Necessary for Successful Implementation. *Online submission, 3*(6), 480-498.
- Heward, W. L. (2018). *Exceptional children: An introduction to special education*. Pearson.
- Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational review, 63*(1), 37-52.
- Hristovska, D., & Jovanova-Mitkovska, S. (2010). Practical strategies to improve learning and achievements of pupils with special educational needs in elementary school. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2*(2), 2911-2916.
- Hurlbutt, K. (2012). Special Education Teachers' Perceptions and Beliefs Regarding Homeschooling Children with Autism Spectrum Disorders. *Online Submission, 27*(1), 1-9.
- Jacob, U. S., Edozie, I. S., & Pillay, J. (2022). Strategies for enhancing social skills of individuals with intellectual disability: A systematic review. *Frontiers in rehabilitation sciences, 3*, 968314.
- Kauffman, J. M., & Hornby, G. (2020). Inclusive vision versus special education reality. *Education sciences, 10*(9), 258.
- Kaya, Z., & Yılayaz, Ö. (2013). Öğretmen eğitime teknoloji entegrasyonu modelleri ve teknolojik pedagojik alan bilgisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 4*(8), 57-83.

- Kenny, N., McCoy, S., & O'Higgins Norman, J. (2023). A Whole Education Approach to Inclusive Education: An Integrated Model to Guide Planning, Policy, and Provision. *Education Sciences*, 13(9), 959.
- Klefbeck, K. (2023). Educational approaches to improve communication skills of learners with autism spectrum disorder and comorbid intellectual disability: An integrative systematic review. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 67(1), 51-68.
- Lane, K. L., Pierson, M. R., & Givner, C. C. (2004). Secondary teachers' views on social competence: Skills essential for success. *The Journal of Special Education*, 38(3), 174-186.
- Lewallen, T. C., Hunt, H., Potts-Datema, W., Zaza, S., & Giles, W. (2015). The whole school, whole community, whole child model: A new approach for improving educational attainment and healthy development for students. *Journal of School Health*, 85(11), 729-739.
- Lindsay, G. (2003). Inclusive education: A critical perspective. *British Journal of Special Education*, 30(1), 3-12.
- Lopatynska, N., Kravets, N., Andriichuk, N., Marieieva, T., & Bazyliak, N. (2022). The development of special and inclusive education concepts. *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research*, 12(28), 6-12.
- Majoko, T. (2019). Teacher key competencies for inclusive education: Tapping pragmatic realities of Zimbabwean special needs education teachers. *Sage Open*, 9(1), 1-14.
- Maleki, M., Chehrzad, M. M., Kazemnezhad Leyli, E., Mardani, A., & Vaismoradi, M. (2019). Social skills in preschool children from teachers' perspectives. *Children*, 6(5), 64.
- Mason-Williams, L., Frederick, J. R., & Mulcahy, C. A. (2015). Building adaptive expertise and practice-based evidence: Applying the implementation stages framework to special education teacher preparation. *Teacher Education and Special Education*, 38(3), 207-220.
- Michaels, C. A., & McDermott, J. (2003). Assistive technology integration in special education teacher preparation: Program coordinators' perceptions of current attainment and importance. *Journal of special Education technology*, 18(3), 29-44.
- Minke, K. M., & Anderson, K. J. (2005). Family—School collaboration and positive behavior support. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 7(3), 181-185.
- Nunes, D. R. (2008). AAC interventions for autism: A research summary. *International Journal of Special Education*, 23(2), 17-26.
- Odom, S. L., Brantlinger, E., Gersten, R., Horner, R. H., Thompson, B., & Harris, K. R. (2005). Research in special education: Scientific methods and evidence-based practices. *Exceptional children*, 71(2), 137-148.
- Osher, T. W., & Osher, D. M. (2002). The paradigm shift to true collaboration with families. *Journal of Child and Family Studies*, 11, 47-60.

- Öpengin, E. (2021). Destek eğitim odası hizmetine ilişkin görüşlere odaklanan lisansüstü tezlerin sistematik incelemesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 633-663.
- Özyürek, M. (2008). Nitelikli öğretmen yetiştirmede sorunlar ve çözümler: Özel eğitim örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 189-226.
- Palawat, M., & May, M. E. (2012). The impact of cultural diversity on special education provision in the United States. *Journal of the International Association of Special Education*, 13(1), 58-63.
- Papi, S. D. O. G. (2018). Professional development of novice special education teachers. *Educação & Realidade*, 43, 747-770.
- Park, J. H., Alber-Morgan, S. R., & Fleming, C. (2011). Collaborating with parents to implement behavioral interventions for children with challenging behaviors. *Teaching Exceptional Children*, 43(3), 22-30.
- Pavri, S., & Monda-Amaya, L. (2001). Social support in inclusive schools: Student and teacher perspectives. *Exceptional Children*, 67(3), 391-411.
- Pierangelo, R., & Giuliani, G. A. (2002). *Assessment in special education: A practical approach*. Allyn & Bacon.
- Quigney, T. A. (2009). The status of special education teachers at the secondary level: Effects of the "highly qualified teacher" standard. *American Secondary Education*, 49-61.
- Raghul, E., Aravind, B. R., & Rajesh, K. (2021). Difficulties faced by special education teachers during covid-19 pandemic. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 13(2).
- Rasmussen, M. U., & Kis, A. (2018). Qualifications of subject teachers in special education schools. *Journal of Education and Training Studies*, 6(4), 48-57.
- Rodriguez, K. F. R., & Abocejo, F. T. (2018). Competence vis-à-vis performance of special education pre-service teachers. *European Academic Research*, 6 (7), 3474-3498.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American psychologist*, 55(1), 68-78.
- Sakellariou, M., Strati, P., & Anagnostopoulou, R. (2019). The role of social skills throughout inclusive education implementation. *East African Scholars Journal of Education, Humanities and Literature*, 2 (10), 633-641.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58(1), 40-45.
- Shepherd, K. G., Fowler, S., McCormick, J., Wilson, C. L., & Morgan, D. (2016). The search for role clarity: Challenges and implications for special education teacher preparation. *Teacher Education and Special Education*, 39(2), 83-97.

- Smith, T. E., Polloway, E. A., Patton, J. R., Dowdy, C. A., & McIntyre, L. J. (2014). Teaching students with special needs in inclusive settings (Vol. 6). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Spear, S., Spotswood, F., Goodall, J., & Warren, S. (2022). Reimagining parental engagement in special schools—a practice theoretical approach. *Educational Review*, 74(7), 1243-1263.
- Şahin, M. B., & Akdağ, M. (2023). Bireyselleştirilmiş eğitim planları ile ilgili yapılmış çalışmaların betimsel analizi. *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives*, 11(2), 160-169.
- Şimşek, F., & Şahin, M. (2023). Özel eğitim öğretmenlerinin akademik ve sosyal beceri öğretiminde yeterliliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 134-159.
- Tatlı, Z., & Akbulut, H. İ. (2017). Öğretmen adaylarının alanda teknoloji kullanımına yönelik yeterlilikleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 31-55.
- Theeb, R., Muhaidat, M., & Al-Zboon, E. (2014). Profesional competencies among pre-service teachers in special education from their perspectives. *Education*, 135(1), 133-143.
- Topçuoğlu, F., Topçuoğlu, S., Türk, M., & Çalışkan, T. (2023). Kaynaştırma eğitiminde öğretmen yeterliliklerinin incelenmesi: Anaokulu öğretmenleri üzerine bir araştırma. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(5), 602-613.
- Turnbull, A. P. (1995). Exceptional lives: Special education in today's schools. Merrill/Prentice Hall, Order Department, 200 Old Tappan Rd., Old Tappan, NJ 07675.
- Tzivinikou, S., & Papoutsaki, K. (2016). Studying teaching methods, strategies and best practices for young children with special educational needs. *Early Child Development and Care*, 186(6), 971-980.
- Webster-Stratton, C. (1993). Strategies for helping early school-aged children with oppositional defiant and conduct disorders: The importance of home-school partnerships. *School Psychology Review*, 22(3), 437-457.
- Winter, S. M. (1994). Special challenges in education diversity: A program for all Children. *Childhood Education*, 71(2), 91-95.
- Winter, S. M., Bell, M. J., & Dempsey, J. D. (1994). Special challenges in education: Creating play environments for children with special needs. *Childhood Education*, 71(1), 28-32.
- Yılmaz, E. O., & Toker, T. (2022). Covid-19 salgını öğretmenlerin dijital yeterliliklerini nasıl etkiledi?. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(235), 2713-2730.
- Yılmaz, E., & Batu, E. S. (2016). Farklı branştan ilkökul öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı, yasal düzenlemeler ve kaynaştırma uygulamaları hakkındaki görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*

Özel Eğitim Dergisi, 17(03), 247-268.

Ysseldyke, J. E., & Thurlow, M. L. (1984). Assessment practices in special education: Adequacy and appropriateness. *Educational Psychologist, 19(3)*, 123-136.

Yüksel, İ., & Adıgüzel, A. (2012). Öğretmenlerin öğretim teknolojileri entegrasyon becerilerinin değerlendirilmesi: Yeni pedagojik yaklaşımlar için nitel bir gereksinim analizi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi, 6(1)*, 265-286.